

Az osztályozóvizsga követelményei történelem tantárgyból a 9. évfolyamon

9. évfolyam

Tevékenységformák

Ismeretszerzési és feldolgozási képességek

Lényegkiemelés megadott szempontok szerint.

Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása.

Tudományos ismeretterjesztő szöveg lényegének kiemelése, tartalmi összehasonlítása egyéb ismeretforrásokkal.

Ellentétes nézetek összehasonlítása és megvitatása az őstörténet, az ókor és a középkor kutatásával kapcsolatban.

Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata.

Másodlagos forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények kritikus értelmezése tanári rávezetéssel.

Kifejezőképességek

Híres ókori és középkori tárgyi emlékek felismerése, azok bemutatása élőlészóban.

A változás történeti jellegének értelmezése meghatározott ős-, ó- és kora középkori jelenségekben, folyamatokban.

Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához.

Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése.

Tájékozódás időben

A keresztény időszámítás összehasonlítása az egyiptomi, a görög, a római és az iszlám időszámítással.

A magyar őstörténet, a vándorlás és a honfoglalás eseményeinek hozzárendelése az egyetemes vagy az európai történelem nagy korszakaihoz.

Időrendi táblázat készítése.

Tájékozódás térben

Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása történelmi és földrajzi térképlapok egymás mellé illesztésével, a szaktanár útmutatása alapján.

Történelmi helyek megkeresése mai helyzetet tükröző térképeken.

Sematikus rajz készítése egy-egy történelmi táj egységeiről.

Témakörök

Tartalmak

Az őskor és az ókori Kelet

Az emberré válás folyamata.

Az élelemtermelés kialakulása.

Az ősi hiedelemvilág.

A folyamvölgyi kultúrák (Mezopotámia, Egyiptom, India, Kína).

Városállamok és birodalmak.

Vallás és kultúra az ókori Keleten.

Kronológia:

Kr. e. 8000., Kr. e. 3000 körül, Kr. e. XVIII. sz., Kr. e. X. sz., Kr. e. 525.

Személyek:

Kheopsz, Hammurapi, Dávid, I. Dareiosz, Xerxész, Buddha, Konfuciusz.

Fogalmak:

homo sapiens, őskőkor, újkőkor, mágia, bronzkor, vaskor, despotizmus, politeizmus, monoteizmus, állam, buddhizmus, brahmanizmus

Topográfia:

Rudabánya, Vértesszőlős, Mezopotámia, Egyiptom, Fönícia, Palesztina, Sumer, Asszíria, Perzsia, India, Kína, Babilon, Judea, Izrael, Jeruzsálem

Az ókori Görögország

A krétai és a mükénéi kultúra.
A polisz.
A demokrácia kialakulása Athénban.
A spártai állam.
A görög–perzsa háborúk.
Athén és Spárta párharca.
A görög hitvilág, művészet, tudomány és mindennapok.
Nagy Sándor birodalma.
A hellenizmus.

Kronológia:

Kr. e. XIII. sz., Kr. e. 776., Kr. e. 594., Kr. e. 508., Kr. e. 490., Kr. e. 480., Kr. e. 431–404.,
Kr. e. 336–323.

Személyek:

Szolón, Peisizisztratosz, Kleiszthenész, Miltiadész, Leonidasz, Themisztoklész, Periklész,
Pheidiász, Hérodotosz, Thuküdidész, Szókratész, Platón, Arisztotelész, Nagy Sándor

Fogalmak:

polisz, arisztokrácia, démosz, türannisz, eklészia, esküdtbíróóság, demokrácia,
sztratégosz, cserépszavazás, filozófia, hellenizmus

Topográfia:

Athén, Spárta, Olümpia, Marathón, Thermopülai-szoros, Szalamisz, Spárta,
Peloponnészosz, Makedónia, Alexandria

Az ókori Róma

Róma városállamból birodalommmá válik.
A köztársaság virágkora és válsága.
Az egyeduralom kialakulása.
A császárkor.
Társadalom, államszervezet, hadsereg.
A római hitvilág, művészet, tudomány és a jog.
A mindennapi élet.
A kereszténység kialakulása és elterjedése.
A népvándorlás, az antik civilizáció felbomlása.

Kronológia:

Kr. e. 753., Kr. e. 510., Kr. e. 367., Kr. e. 264–241., Kr. e. 218–201., Kr. e. 168., Kr. e. 48.,
Kr. e. 31., 313., 395., 476.

Személyek:

Hannibal, Cornelius Scipio, a Gracchus-testvérek, Marius, Sulla, Spartacus, Pompeius,
Caesar, Antonius, Augustus, Traianus, Hadrianus, Diocletianus, Názáreti Jézus, Pál,
Constantinus, Attila, Tacitus

Fogalmak:

patricius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, provincia, senatori rend,
lovagrend, triumvirátus, principatus, limes, legio, colonus, dominatus, zsinagóga,
diaszpóra, apostol, egyház, püspök, zsinat

Topográfia:

Róma, Karthágó, Cannae, Actium, Pannónia, Jeruzsálem, Konstantinápoly, Aquincum,
Sopianae, Savaria

A korai feudalizmus története Európában

A Frank Birodalom kialakulása.
A feudális gazdasági-társadalmi rend kialakulása.
A Bizánci Birodalom fejlődése.
Az iszlám és az arab világ.
Az államalapítások kora Észak-, Közép- és Kelet-Európában.

Évszámok:

622., 732., 800., 843., 962., 1054.

Személyek:

Klodvig, Kis Pippin, Karolingok, Nagy Károly, Szent Benedek, Justinianus, Cirill és Metód, I. (Nagy) Ottó, Mohamed

Topográfia:

Poitiers, Aachen, Konstantinápoly, Egyházi (Pápai) Állam, Kijev, Mekka, Cordoba, Bagdad

Fogalmak:

grófság, ortodox egyház, római katolikus egyház, pápa, szerzetes, kolostor, bencés rend, hűbértartók, jobbágy, robot, allódiium, iszlám, Korán, kalifa

A magyar nép története az államalapításig

Bevezetés a magyar őstörténet kutatásba.
A magyar nép őstörténete és vándorlása.
A honfoglalástól az államalapításig.
Géza fejedelem és István király életműve.

Évszámok:

896., 955., 973., 997–1000–1038.

Személyek:

Álmos, Árpád, I. István király, Géza fejedelem, Koppány, Imre herceg, Szent Gellért püspök

Topográfia:

Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Augsburg, Pannonhalma, Esztergom

Fogalmak:

nomadizmus, kettős fejedelemség, nemzetség tözs, székely, kalandozások, szeniorátus, vármegye, ispán, tized

A továbbhaladás feltételei

A tanulók legyenek képesek egyszerűbb tárgymásolatokat, íratlan forrásokról készült fényképeket, vázlatrajzokat (pl. régészeti lelőhelyről) forrásként értelmezni; rövid (kb. 10–20 sornyi) ókori forrásrészleteket feldolgozni. Legyenek képesek egyszerű elbeszélő források kritikai elemzésére tanári irányítással, valós tartalmuk és belső ellentmondásaik felismerésére. Legyenek képesek jól felépített feleletekre, összefoglaló beszámolók előadására. Legyenek képesek alkalmazni a történetiségben a keresztény időszámítást. Tudjanak történelmi eseményeket, folyamatokat leolvasni a középkorban használatos történelmi atlasz megfelelő lapjáról. Képesek legyenek történelmi jelenségek számszerűségének felbecsülésére vagy megmérésére történelmi térképen.